

Oikeudellinen yksikkö

Lainsäädäntöneuvos Timo-Ville Nieminen

9.3.2026

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Hallituksen esitys yhteisaluelain muuttamisesta

1. Esityksen tarkoitus ja tausta

Yhteisaluelaki säätelee kiinteistöjen yhteisten alueiden hallintoa, ja osakaskunnat ovat keskeinen toimija näiden alueiden käytöstä ja päätöksenteosta.

Hallituksen esityksen tavoitteena on ajantasaistaa yhteisaluelakia vastaamaan nykyaikaisia osallistumisen ja hallinnon tarpeita. Esitys toteuttaa pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjauksia, jotka koskevat osakaskuntien yhdistämistoimitusten edistämistä, etäkokousten mahdollistamista ja osakkaiden tasapuolisen kohtelun vahvistamista. Parempi tiedonkulku sekä paremmat osallistumismahdollisuudet vahvistavat osaltaan muun muassa yhteisten vesialueiden osakaskuntiin kuuluvien kalastusoikeuden omistajien omaisuuden suojaa entisestään.

2. Keskeiset ehdotukset

Esityksen pääsisältö muodostuu kolmesta kokonaisuudesta:

- **Etäosallistumisen mahdollistaminen osakaskuntien kokouksiin** Lakiin lisättäisiin nimenomaiset säännökset, joiden nojalla osakaskunta voisi sallia osallistumisen kokoukseen tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla. Myös kokouskutsujen toimittaminen sähköisesti mahdollistettaisiin. Tavoitteena on parantaa osakkaiden yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia erityisesti tilanteissa, joissa fyysinen läsnäolo on mahdotonta taikka hankalaa.
- **Terminologian ja kokoussääntelyn selkeyttäminen** Lain käsitteistöä ja erityisesti kokouksia koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja yhdenmukaistettaisiin. Tavoitteena on selkeyttää osakaskunnan päätöksentekoa ja vähentää lain sanonnoista johtuvia tulkinnanvaraisuuksia.
- **Tekniset muutokset viittaussäännöksiin** Lakiin tehtäisiin muussa lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten edellyttämiä päivityksiä, jotta sääntely vastaisi nykyistä oikeudellista viitekehystä.

3. Vaikutukset osakaskuntien toimintaan

- **Edistetään osakkaiden yhdenvertaisuutta**, kun osallistuminen ei enää ole sidottu fyysiseen läsnäoloon ja kutsun kokoukseen voi saada haluamaansa sähköiseen osoitteeseen.
- **Vahvistetaan päätöksentekoa ja kiinnostusta osakaskuntien toimintaan**, sillä etäosallistuminen voi lisätä kokousten osanottajamääriä ja helpottaa päätösten tekemistä.

- **Vahvistetaan hallinnon toimivuutta**, kun terminologia on selkeämpää ja viittaussäännökset vastaavat paremmin voimassaolevaa lainsäädäntöä.
- **Tuetaan osakaskuntien yhdistämistoimituksia**, jotka ovat hallitusohjelman mukainen tavoite ja joiden etenemistä tiedonsaannin parantuminen, osallistumisen helpottuminen sekä selkeämpi sääntely voivat edesauttaa.

4. Esityksen yleinen merkitys

Esitys liittyy kiinteistöjärjestelmän ja yhteisten alueiden hallinnon kehittämiseen. Yhteiset alueet ovat merkittävä osa erityisesti vesialueiden omistusrakennetta ja vesienhoidon sekä kalakantojen käytön ja hoidon kokonaisuutta. Osakaskuntien toimivuus vaikuttaa esimerkiksi kalastusoikeuksien hallintaan ja paikalliseen luonnonvarojen hyödyntämiseen.

Esitys ei ole luonteeltaan kokonaisuudistus, mutta se on osakaskuntien käytännön toiminnan kannalta merkittävä. Etäosallistumisen mahdollistaminen vastaa laajempaa yhteiskunnallista kehitystä ja helpottaa osakaskuntien toimintaa erityisesti haja-asutusalueilla. Terminologian ja viittaussäännösten päivitykset puolestaan vahvistavat oikeusvarmuutta ja vähentävät hallinnollista epäselvyyttä.

5. Tekninen huomio

Esityksen 7 §:n 3 momentissa on virheellisesti käytetty sanaa ”hallitukselta”, kun oikea muotoilu olisi ollut sana ”hoitokunnalta”.

Mainittu 7 § 3 momentin virke kuuluu esityksessä: ” *Tällaista kokousta on vaadittava kirjallisesti hallitukselta niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun.* ”.

Virke tulisi muuttaa muotoon: ”*Tällaista kokousta on vaadittava kirjallisesti hoitokunnalta niin hyvissä ajoin, että asia voidaan sisällyttää kokouskutsuun.* ”

6. Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.9.2026.

Lain tuomiin muutoksiin varautumisen mahdollistamiseksi se sisältää kaksi siirtymäsäännöstä.

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassaolleen lainsäädännön nojalla mahdollisesti perustetut edustajistot voisivat jatkaa toimivaltaisina toimintaansa vuoden 2027 loppuun saakka.

Lain 7 §:n 3 momenttia alettaisiin soveltaa vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta, jotta osakaskunnissa voidaan valmistautua etäkokousten järjestämiseen myös sen tapahtuessa osakkaiden aloitteesta.